

THE APPEARANCE OF AGGRESSION IN ADOLESCENT STUDENTS AND WAYS TO PREVENT IT

Sh. Usmanov

Doctor of Philosophy in Psychology (PhD),

M. Sobirov

2nd year student of psychology.

Fergana State University.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11096437>

ARTICLE INFO

Received: 23th April 2024

Accepted: 29th April 2024

Online: 30th April 2024

KEYWORDS

Individual, stress, maturity, depression, group, distress, aggression, eustress.

ABSTRACT

In this article, a theoretical analysis of the manifestation of aggression in adolescent students and ways to prevent it are studied, and conclusions and recommendations are given based on the results of the study.

ПОЯВЛЕНИЕ АГРЕССИИ У СТУДЕНТОВ-ПОДРОСТКОВ И ПУТИ ЕЕ ПРОФИЛАКТИКИ

Ш. Усманов

Доктор философии по психологии (PhD),

М. Собиров

Студентка 2 курса психологического факультета.

Ферганский государственный университет.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11096437>

ARTICLE INFO

Received: 23th April 2024

Accepted: 29th April 2024

Online: 30th April 2024

KEYWORDS

Индивидуальный, стресс, зрелость, депрессия, группа, дистресс, агрессия, эустресс.

ABSTRACT

В данной статье изучен теоретический анализ проявления агрессии у студентов-подростков и способов ее предотвращения, а также даны выводы и рекомендации по результатам исследования.

O'SMIR YOSHIDAGI O'QUVCHILARDA TAJOVUZKORLIKNING NAMOYON BO'LISHI VA UNI OLDINI OLISH YO'LLARI

Sh.Usmonov

Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD),

M.Sobirov

Psixologiya yo'nalishi 2-kurs talabasi.

Farg'ona davlat universiteti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11096437>

ARTICLE INFO

Received: 23th April 2024

Accepted: 29th April 2024

Online: 30th April 2024

KEYWORDS

Shaxs, stress, kamolot, depressiya, guruh, distress, tajovuzkorlik, eustress.

ABSTRACT

Ushbu maqolada o'smir yoshidagi o'quvchilarda tajovuzkorlikning namoyon bo'lishining nazariy tahlili va uni oldini olish yo'llari o'rganilgan bo'lib, o'rganilish natijalariga ko'ra xulosa hamda tavsiyalar berilgan.

Kirish. Bugungi kunning dolzarb muammolaridan biri o'smirlar o'rtasidagi shaxslararo nizolar, ularning xususiyatlari va nizolarni keltirib chiqaruvchi omillarning tabiati turli-tuman ekanligining guvohi bo'lmoqdamiz. Maktab psixologi faoliyatida o'smirlik davriga xos shaxslararo nizoli vaziyatlarni konstruktiv hal etish va uni negativ asoratlardan saqlashning profilaktikasini faqat psixokorreksion usullarning muayyan shakllarini ya'ni, psixokorreksion ta'sir o'tkazish yo'li bilan bartaraf etish mumkin.

Komil insonni tarbiyalash insoniyatning azaliy orzusi bo'lib, ajdodlarimiz ma'rifat va madaniyatni qanday qilib yosh avlodlarga o'rgatish, ularni komillikka etaklash yo'llari, qonun-qoidalarini izlaganlar.

Inson psixikasi ijtimoiy tarixiy tajribalarni o'zlashtirish yo'li bilan shakllanadi va rivojlanadi. Ushbu tajribalar esa katta insonlar tomonidan bolalarni tarbiyalash jarayonida o'rgatiladi yoki namuna sifatida ko'rsatiladi. Tarbiya jarayonini to'g'ri boshqara olish uchun uni natijalarini baholay olish ham talab qilinadi. Buning uchun biz bolani tarbiyalanganlik darajasini aniqlash o'lchoviga ega bo'lishimiz, kuchlarini bilishimiz zarur.

Nazariy qism. O'sib va rivojlanib boruvchi inson tarbiya ob'ekti hisoblanadi. Butun hayoti davomida insonning rivojlanish jarayoni davom etaveradi. Bu jarayonda u turli o'zgarishlarni, jismoniy, psixik, miqdor va sifat o'zgarishlarni o'z boshidan kechirib boradi. Insonda bo'ladigan jismoniy o'zgarishlarga uning bo'yini o'sishi, vaznini og'irlashib borishi, suyak va mushak sistemalarini, ichki organlari va asab sistemasini o'zgartirib borishi kiradi. Psixik o'zgarishlar esa, uning aqliy rivojiga aloqador bo'ladi va insonda shaxsning psixik sifatlarini shakllantirib borishi, unda hayot uchun zarur bo'lgan ijtimoiy sifatlarini tarkib topishi hisoblanadi. Odam bolasini rivojlanishi bu muhim jarayon sanaladi. Ma'lumki, hayot davomida inson jismoniy psixik tomonidan o'zgarib boradi. Lekin bolalik, o'smirlik va o'spirinlik davrida rivojlanish nihoyatda kuchli bo'ladi. Bola mana shu yillarda ham jismoniy, ham psixik jihatdan o'sishi, o'zgarishi tufayli shaxs sifatida kamolga etadi, bunda berilayotgan tarbiya maqsadga muvofiq ta'sir etishi natijasida bola jamiyat a'zosi sifatida kamol topib murakkab ijtimoiy munosabatlar sistemasida o'ziga munosib o'rin egallaydi.

Odamning munosabatlari doirasiga kishilar bilan aloqasigina emas, balki tabiatga, jamiyatga, hayotga bo'lgan munosabatlari ham kiradi. Mana shu ko'p qirrali aloqalar va munosabatlar zaminida har bir shaxs o'z qobiliyati va qiziqishini o'z bilimi va o'quvini namoyon qiladi, o'z ishiga, vazifasiga, burchiga, xalqiga, vataniga, o'z-o'ziga bo'lgan munosabatlarini ifodalaydi.

Yuqoridagi fikrlar o'smirlarda tajovuzkorlikning namoyon bo'lishi va uni oldini olish yo'llarini aniqlash muammosining dolzarbligini ko'rsatadi.

Psixologlar agressivlik insoniyatga xos emasligini va bolalar hayotining dastlabki kunlaridanoq tajovuzkor xatti-harakatlar modelini o'rganishlarini aytishadi.

Lotin tilidan tajovuz, o'z maqsadlariga erishishda zo'ravon usullarni qo'llashni afzal ko'rgan holda shaxsiyat xususiyatiga hujum qilishni anglatadi. Inson tajovuzining rivojlanishiga ta'sir qiluvchi shaxsiy xususiyatlar quyidagilardir:

- impulsivlik tendentsiyasi;
- o'ychanlik, e'tiborni tortish;
- hissiy sezuvchanlik, shuningdek zaiflik, norozilik, noqulaylik hissi;
- baholashga taalluqli dushmanlik atributi, shuningdek, niyatlarni talqin qilish, tajovuzkorlik kabi harakatlar.

Insonlarning agressivligi bir qator asab va ruhiy kasalliklarda kuzatiladi.

Inson tajovuzining sabablari quyidagilardir: turli nizolar, samimiy muammolar, spirtli ichimliklarni suiiste'mol qilish, psixotrop preparatlar, giyohvandlik vositalari, maxfiylikning yo'qligi, shaxsiy muammolar, yolg'izlik, aqliy travmalar, qat'iy ta'lim, tomoshabinlarni namoyish qilish, ortiqcha ishlash va dam olishdan bosh tortish.

Agressiv o'smirlar bilan ishlashda o'qituvchi, psixolog ichki muammolarga nisbatan sezgir bo'lishi lozim. Ularda tajovuz, kattalardan chaqaloqning ichki dunyosiga ijobiy e'tibor qaratiladi. Faqat psixolog, o'qituvchi, ota-ona tomonidan agressiv shaxsni ijobiy qabul qilishi lozim. Aks holda butun tuzatish ishlari nolga tushadi va bola psixologga bo'lgan ishonchni yo'qotadi, shu birgalikda kelajakdagi ishda qarshilik ko'rsatadi. Ushbu turkumdagi bolalar bilan ishlaydigan har bir inson sud qaroriga e'tibor bermaslik kerak. Bu shuni anglatadiki, bunday turdagi baholash mulohazalarini bildirmaslik kerak emas: "bunday yo'l tutmaslik kerak", "shuni aytish yaxshi emas". Bu fikrlar faqat bolalarni sizdan uzoqlashtiradi va aloqa o'rnatishga yordam bermaydi. Bugungi kunda agressiv xatti-harakatlarning sabablari haqida hech qanday fikr yo'q. Bu ma'noda eng og'ir narsa genetik nazariya va ijtimoiy o'rganish nazariyasi. Ayniqsa, mahalliy olimlar, shaxsiy xususiyatlar va ayniqsa tajovuzni rivojlantirishda bola sotsializatsiyasi asosiy muassasasi sifatida oilaning rolini tobora ko'proq qo'yishmoqda.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, o'smirdagi salbiy illatlarni oldini olish va ularni bartaraf etishda quyidagilarga e'tiborni qaratish lozim:

- birinchi o'rinda, har bir yosh davrni o'ziga xos psixologik rivojlanish darajalarini aniqlab olish lozim.
- ikkinchi o'rinda, bolani tarbiyasidagi sodir bo'layotgan salbiy o'zgarishlarni o'rganib chiqish kerak.
- uchinchi o'rinda, o'smirlarning psixologik rivojlanishini me'yorlashtirishga yo'naltirilgan maxsus tadbirlarni ishlab chiqish lozimdir.

References:

1. Usmanov, S. A., & Barno, S. (2023). PSYCHODIAGNOSTICS OF STRESS AND AGGRESSIVE CONDITIONS. *JOURNAL OF CHILD PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY*, 6(5), 25-30.
2. Axmadjonovich, U. S., & Mirzamirovna, M. C. (2022). SOCIAL-PSYCHOLOGICAL FEATURES OF FORMING POSITIVE ATTITUDES IN STUDENTS OF JUNIOR SCHOOL AGE. *American Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 11, 341-344.

3. Axmadjonovich, U. S. Khakimova Ugilkhon Nasimhon qizi.(2022). SOCIO-PSYCHOLOGICAL BASIS FOR THE MANIFESTATION OF AGGRESSIVE BEHAVIOR IN ADOLESCENTS. *European Journal of Humanities and Educational Advancements*, 3(6), 65-67.
4. Axmadjonovich, U. S., & Murodjon To'lqinjon o'g, A. (2022). PRACTICAL OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING IN STUDENTS. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(7), 180-183.
5. Axmadjonovich, U. S. (2022). AN EMPIRICAL STUDY OF THE EFFECT OF MENTAL ABILITIES ON STUDENT ACHIEVEMENT. *American Journal Of Social Sciences And Humanity Research*, 2(12), 125-132.
6. Usmanov, S. A., & Khakimova, M. P. (2023). SOCIAL PSYCHOLOGICAL FACTORS OF THE INFLUENCE OF THE PSYCHOLOGICAL HEALTH OF TEACHERS ON THE EDUCATIONAL PROCESS. *SO 'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI*, 6(12), 481-486.
7. Усмонов, Ш. А., Закирова, М. С., & Нуриддинов, Р. С. Ў. (2021). ИЛК ЎСПИРИНЛИК ДАВРИДА АҚЛИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРНИНГ ЭМПИРИК ТАҲЛИЛИ. *Современное образование (Узбекистан)*, (9 (106)), 12-16.
8. Усмонов, Ш. А. (2021). Закирова Мухаббат Сабиловна, Нуриддинов Расулжон Самитжон ўғли. ИЛК ЎСПИРИНЛИК ДАВРИДА АҚЛИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРНИНГ ЭМПИРИК ТАҲЛИЛИ//СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ (УЗБЕКИСТАН), 9, 106.
9. Усмонов, Ш. А., & Закирова, М. С. (2021). Нуриддинов РСЎ ИЛК ЎСПИРИНЛИК ДАВРИДА АҚЛИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРНИНГ ЭМПИРИК ТАҲЛИЛИ. *Современное образование (Узбекистан)*.-2021, 9(106), 12-16.
10. Usmonov, S. A. (2020). Problems and solutions with working ability children. In *Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества* (pp. 177-179).
11. Usmonov, S. A. (2020). Opportunities with working ability children in education. In *Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества* (pp. 298-300).
12. Usmonov, S., & Nakimova, O. (2023). O 'SMIR QIZLAR XULQ ATVORI SHAKLLANISHINING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 3(5 Part 2), 189-194.
13. Usmonov, A. (2021). БОЛА ТАРБИЯСИДА ДОНОЛАР УГИТИ ВА^ ИКМАТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ. *Boshlang'ich ta'limda innovatsiyalar*, 2(Архив№ 3).
14. Sherzod AxmadjonovichUsmonov, D.H.Meliboyev //O'SMIRLARDA AXBOROT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK IMKONIYATLAR// O'ZBEKISTONDAFANLARAROINNOVATSIYALARVA ILMIYTADQIQOTLARJURNALI. 25-SON. 20.12.2023. 156-161.